

Tochtig spuiten

Tochtig spuiten is het Corpus luteum, het gele lichaam, door een injectie laten verdwijnen, waardoor het rund tochtig wordt. De bestaande cyclus wordt onderbroken en er vindt binnen enkele dagen een eisprong plaats. Voor een goede kans op resultaat en ter voorkoming van ongewenste effecten is moet de aanwezigheid van een gevoelig Corpus Luteum worden vastgesteld.

Prostaglandines zijn ook te gebruiken bij specifieke vruchtbaarheidsproblemen

Een koe drachtig krijgen is niet eenvoudig. Met het stijgen van de productiviteit van de melkkoe zien we helaas ook een teruggang in de vruchtbaarheid van koeien in de afgelopen jaren. Dit is duidelijk te zien aan de stijgende tussenkalftijd op Nederlandse melkveebedrijven.

Oorsprong van vruchtbaarheidsproblemen

De meeste problemen zijn te herleiden naar de voeding, de bedrijfsvoering of de genetische aanleg van de koe.

- Voeding: een negatieve energiebalans tijdens de eerste maanden van de lactatie leidt ertoe dat het reproductiesysteem minder snel weer op gang zal komen.
- Bedrijfsvoering: een groter koppel, met een mindere tochtexpressie en een verhoging van de werkdruk van de veehouder maken het signaleren van de tochtigheid moeilijker.
- Genetische aanleg: bij de ontwikkeling van de melkkoe heeft de nadruk vaak gelegen op het verbeteren van de melkproductie, niet op de vruchtbaarheid.

Het verbeteren van de vruchtbaarheid in twee stappen

- Allereerst moeten de randvoorwaarden voor een goede vruchtbaarheid aanwezig zijn op uw bedrijf. Met name de voeding en de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld het droogstandsmanagement en de tochtwaarneming) zijn daarbij essentieel. Uw dierenarts kan u informeren hoe u de vruchtbaarheid op bedrijfsniveau kunt optimaliseren.
- Om vruchtbaarheidsproblemen van de individuele koe aan te pakken kunnen geneesmiddelen zoals prostaglandines een uitkomst bieden.

Baarmoederontsteking/witvuilen

Oorzaak

Een belangrijke oorzaak van vruchtbaarheidsproblemen is baarmoederontsteking. Deze ontsteking kan ervoor zorgen dat de koe niet tochtig of zelfs niet drachtig wordt. Men kan onderscheid maken tussen acute en chronische baarmoederontsteking.

Acute vorm

Acute baarmoederontsteking ontstaat direct na afkalven, meestal binnen tien dagen. Deze acute vorm uit zich voornamelijk door stinkende, rood-bruine of purulente uitvloeiing. Vaak worden algemene ziekteverschijnselen, zoals afname van de melkproductie, sloomheid en koorts ($> 39.5\text{ }^{\circ}\text{C}$), waargenomen. Er zijn verschillende mogelijkheden om de infectie en de ziekteverschijnselen aan te pakken, overleg voor een behandeling op maat met uw dierenarts.

Witvuilen

Chronische baarmoederontsteking (of witvuilen) ontstaat meestal ongeveer twee weken na afkalven. De uitvloeiing (die niet altijd optreedt) is dun en etterig en de koe is daarbij meestal niet ziek. De diagnose wordt bij de chronische vorm vaak niet of niet op tijd gesteld. De enige manier om bij het ontbreken van uitvloeiing zeker te zijn of de koe aan deze vorm lijdt is inwendig rectaal onderzoek.

Aanpak witvuilen

Chronische baarmoederontsteking is een onderschat probleem. Er wordt onderschat hoe vaak het probleem voorkomt (ongeveer 20% van de koeien) en welke invloed het heeft op de vruchtbaarheid van de koe (minder kans op dracht, verminderde melkgift en vertraagde ovulatie). Tijdige diagnose en de juiste behandeling zijn dus van groot belang. Er zijn verschillende mogelijkheden om de infectie te bestrijden en de baarmoeder op te schonen, zoals bijvoorbeeld prostaglandines. Overleg over de behandeling met uw dierenarts.

Niet tochtig

Oorzaken

Als de koe geen tochtverschijnselen laat zien kan dit verschillende oorzaken hebben:

- De koe is na het afkalven niet meer in haar normale cyclus beland (anoestrus)
- De koe is wel cyclisch maar laat geen tocht zien of de tocht signalen worden niet herkend (suboestrus)
- Er is sprake van cystes op de eierstokken (cysteuze ovarieële follikels)

Aanpak

Bij anoestrus is het van belang naar de energiestatus en de algemene gezondheid van de koe te kijken. Bij suboestrus kan een behandeling met een prostaglandine uitkomst bieden. Na de behandeling laat het merendeel van de koeien tochtigheid zien binnen enkele dagen. Cysteuze ovarieële follikels kunnen worden behandeld met een gonadotrofine (GnRH) wat zal zorgen voor ovulatie van het cysteuze follikel. Ovariële luteale cystenfollikels kunnen worden behandeld met een prostaglandine.

Een andere oplossing: oestrussynchronisatie

In plaats van wachten op de tocht en het eventueel behandelen van cysteuze ovarieële follikels en suboestrus, kan men er ook voor kiezen voor oestrussynchronisatie. In het kort gezegd is het laten ovuleren van koeien op het moment dat de veehouder dit wenst. Dit heeft als groot voordeel dat de KI kan plaatsvinden op een vooraf bekend tijdstip, eventueel voor meerdere koeien tegelijkertijd. Daarnaast kan de tussenkalftijd ermee worden verkort en zal er minder afvoer vanwege vruchtbaarheidsproblemen nodig zijn. In de praktijk worden hier de fertiliteitshormonen GnRH en prostaglandine voor gebruikt. Uw dierenarts kan u meer vertellen over oestrussynchronisatie.

Terugkomers

De terugkomer is een koe die is geïnsemineerd maar die niet drachtig is geworden. Ze laat dus weer tochtigheidssignalen zien ondanks inseminatie. Het is van belang om in geval van herhaaldelijk terugkomen van de koe met de dierenarts onderzoek te doen naar de oorzaken. Voor probleemkoeien die vaak terugkomen kan oestrussynchronisatie een oplossing zijn.